

Юлія Лясова

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, (Вінниця)

МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Стаття присвячена проблемам моделювання професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів. Недостатність рекомендацій з питань моделювання професійної медичної освіти в контексті вивчення фахових дисциплін у педагогічних дослідженнях та їх об'єктивна потреба зумовили актуальність цієї публікації. Проаналізовано різні моделі професійної підготовки студентів медичних навчальних закладів у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Визначено сутність поняття «модель». Запропоновано авторську модель професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін. Охарактеризовано структуру та складові розробленої моделі. Визначено, що модель професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін складається з таких складових: цільового, теоретико-методологічного, змістово-технологічного та результативного блоків. Розкрито зміст кожного блоку, необхідні педагогічні умови для реалізації даної моделі, компоненти, критерії та рівні готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійної діяльності у процесі вивчення фахових дисциплін. Також у структурі запропонованої моделі визначено мету, завдання, принципи, підходи, зміст, методологічне забезпечення та результат. У статті також описано особливості практичної реалізації розробленої моделі.

Ключові слова: модель, професійна підготовка, майбутні молодші медичні спеціалісти.

Постановка наукової проблеми. Аналіз нормативних документів системи охорони здоров'я у контексті її модернізації показав, що одним з основних завдань, що поставлені перед нашою державою, є реформування медичної освітньої галузі та покращення її якості та ефективності. Проведення низки сучасних реформ повинно бути націлене на європейські стандарти медичної освіти, зокрема на підготовку майбутніх молодших медичних спеціалістів. Одним із напрямів вирішення зазначених проблемних завдань є розробка моделі професійної підготовки в процесі вивчення фахових дисциплін. Вивчення саме цих навчальних дисциплін сприяє ефективному формуванню професійної спрямованості і клінічного мислення, оволодінню професійними знаннями і навичками. На основі проведеного системного аналізу наукових та науково-методичних праць визначено, що в процесі вивчення фахових дисциплін у поєднанні із навчанням на реальних базах медичної практики у майбутніх молодших медичних спеціалістів формується професійна компетентність, яка забезпечує їх швидку адаптацію до роботи в умовах клінічного середовища. Побудова розробленої моделі дасть змогу оптимізувати взаємозв'язки між усіма ланками освітнього процесу з орієнтацією на майбутню клінічну діяльність, знайти нові дійові засоби для розв'язання поставлених фахових завдань та внести відповідні зміни під час розробки нових навчальних планів і програм.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Аспекти впровадження моделювання в процес професійної підготовки майбутніх фахівців відображено у дослідженнях Т. Бахтєєвої, І. Беха, В. Кудіни, С. Максименко, В. Москаленко, Є. Спіцина, Л. Шевченко та ін. Аналіз науково-теоретичного підґрунтя дає можливість виокремити дослідження, спрямовані на розробку моделей підготовки майбутніх медичних фахівців, зокрема лікарів: І. Гуменної, Т. Корольової, М. Мруги, О. Наливайко та ін.; майбутніх молодших медичних спеціалістів – у наукових працях І. Бойчук, Д. Ратушняк, І. Сірак, К. Соцького, І. Сурсаєвої, М. Соснової, Н. Чорнобривої та ін.

Метою статті є аналіз наукових праць у контексті моделювання медичної професійної освіти та наукове обґрунтування моделі професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні підвалини поняття «модель» вперше заклали філософ, математик та фізик Г. Лейбніц, який розробив проекти розвитку освіти та державного управління в Росії в часи правління Петра І. Згідно Великого тлумачного

словнику української мови під ред. В. Бусел «модель» (від лат. *modulus* – міра, зразок) трактується як уявна або матеріально реалізована система, котра відображає, відтворює або імітує будову і дію якого-небудь об'єкта дослідження (природного чи соціального) та використовується для одержання нових знань про нього [2, с. 683].

На думку В. Краєвського побудова моделі об'єкта дослідження є стадією на шляху від чуттєвого до мисленнєвого знання про нього, що дає можливість зафіксувати чіткий зв'язок усіх елементів, передбачити та врахувати чинники перебігу педагогічного процесу [5, с. 213].

С. Вітвицька підкреслює, що модель завжди виступає як аналогія і є проміжною ланкою між висунутими теоретичними положеннями та їх перевіркою у реальному педагогічному процесі [3, с. 34].

Аналіз досліджень різних науковців доводить, що метод моделювання широко впроваджується в педагогічну практику, і саме завдяки моделюванню процесу професійної підготовки спеціалістів будь-якої галузі можливо розробити оптимальну модель, що зможе значно підвищити його якість та ефективність. Проаналізуємо деякі моделі підготовки майбутніх медичних спеціалістів до професійної діяльності у різних закладах медичної освіти.

Модель професійної підготовки майбутніх фармацевтів у медичному коледжі представлена І. Бойчук. У запропонованій моделі виокремлені її структурні компоненти: ціле-мотиваційний, змістовий, діяльнісний та оцінно-результативний; відображено основні принципи професійної підготовки майбутніх фармацевтів у коледжі: науковості, мобільності, модульності, комп'ютеризації, економічної доцільності, створення професійного середовища та зв'язок теорії та практики. У розробленій моделі представлені зв'язки між усіма показниками цих компонентів. Однак, не представлені форми, методи та засоби навчання студентів [1, с. 10].

Так, створена І. Сірак модель формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації містить такі складові: цільову, теоретико-методологічну, змістово-процесуальну, критеріально-результативну. Вчена розглядає формування готовності майбутніх медичних сестер з позицій акмеологічного, аксіологічного, особистісного, системного, синергетичного, суб'єктно-діяльнісного, культурологічного підходів, відповідно до яких визначені основні принципи (загальнонаукові та специфічні) формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації [7, с. 158].

І. Гуменна моделює не увесь процес професійної підготовки медичних спеціалістів, а лише підготовку майбутніх лікарів до професійної комунікації на засадах міждисциплінарної інтеграції. У моделі відображено поєднання і взаємозв'язок таких її складових, як мета, завдання, методологічні підходи (системний, міждисциплінарний, діяльнісний, компетентнісний), принципи (загальнодидактичні: науковості, міждисциплінарної інтеграції, систематичності та послідовності, зв'язку теорії з практикою; специфічні: професійної спрямованості, комунікативності, функційно-стилістичної спрямованості, термінологічності), методи, форми, педагогічні умови, критерії, компоненти, показники та рівні готовності студентів до професійної комунікації, що відображається у результаті проведеного експериментального дослідження – сформованій готовності майбутніх лікарів до професійної комунікації [4, с. 119].

Д. Ратушняк створив модель підготовки студентів медичних коледжів до використання інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності, у якій виділяє цільовий, змістово-діяльнісний, організаційно-процесуальний та оцінний блоки. У створеній моделі вчений виокремлює системний, компетентнісний та особистісний підходи. [6, с. 71].

Н. Чорнобрива розробила модель підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності у процесі виробничої практики та виокремила такі блоки навчання: цільовий, змістово-процесуальний, організаційний, технологічний та результативний блок. Педагогічними підходами підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності у процесі виробничої практики в указаній моделі виступають: системний, діяльнісний, компетентнісний та особистісно-орієнтований. Створена вченою модель ґрунтується на принципах процесуальності, змістовності, управління, індивідуалізації, принципі наступності та принципі ефективності [10, с. 73].

Дидактична модель формування ключових компетентностей майбутніх молодших медичних спеціалістів представлена М. Сосною. У запропонованій автором моделі визначені цільовий, методологічний, змістово-технологічний та оцінно-результативний блоки. До структурних складових моделі належать мета, педагогічні умови, зміст професійної підготовки, реалізація якої відбувається через навчальні плани, програми, курси, технології, форми, методи та засоби навчання, а також як результат – позитивна динаміка сформованості ключових компетентностей майбутніх молодших медичних спеціалістів [8, с. 100].

Модель формування готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійного самовдосконалення, створена К. Соцьким. Як і попередні проаналізовані моделі вона містить цільовий, теоретико-методологічний, змістово-технологічний та результативний блоки. Створена модель ґрунтується на акмеологічному, особистісно-орієнтованому, системному, діяльнісному, компетентнісному, культурологічному, аксіологічному підходах. Вона базується на загальнопедагогічних принципах науковості, систематичності й послідовності, свідомості, активності й самостійності, зв'язку навчання з практичною діяльністю та специфічних принципах особистісної цілеспрямованості, вибору індивідуальної освітньої траєкторії, освітньої рефлексії, ситуаційності навчання, актуалізації «сильних сторін», формування установки на самовдосконалення, «розвиваючої допомоги» [9, с. 12].

Під час аналізу представлених моделей з'ясувалося, що всі вказані моделі ґрунтуються на індивідуальному, системному, діяльнісному та особистісно-орієнтованому підходах. Однак, їх структура містить різні компоненти, характеристики, організаційно-методичні засади та по-різному характеризує освітній процес та процес професійної підготовки майбутніх медиків. Практично у всіх проаналізованих моделях є однакові складові: мета, завдання, принципи та методичні підходи та технології, які зображені на графічній схемі, але зміст їх у кожній моделі різний. Зазначимо, що вказані моделі професійної підготовки майбутніх медичних фахівців є дійовим інструментом у підготовці майбутніх медиків. Ми вважаємо, що деякі елементи з структури зазначених моделей, можна використати як зразок під час розробки нашої моделі. Але вищевказані моделі недостатньо віддзеркалюють особливості професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів під час вивчення фахових дисциплін. Тому нами було розроблено модель такої підготовки, яка врахує як навчальну так і майбутню професійну діяльність молодших медичних спеціалістів та висвітлить зміст самої підготовки майбутніх медиків, включаючи різні методи та засоби для його здійснення в медичних коледжах, та буде направлена на досягнення позитивного результату під час формування готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін.

Створена нами структурна модель професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків, зокрема цільового, теоретико-методологічного, змістово-технологічного та результативного. Кожний блок згаданої моделі є цілісністю, що містить у своєму складі різні структурні елементи.

Цільовий блок визначається метою та завданнями підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін. Метою є підготувати вказаних майбутніх медиків до професійної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін. До завдань віднесемо створення оптимальних умов, які сприяли б зростанню професійної мотивації майбутніх медиків, формуванню основних професійних та ціннісних якостей, якісному забезпеченню студентів необхідним рівнем знань та вмінь з циклу фахових дисциплін, необхідних у майбутній професійній діяльності, застосовуючи інноваційні інтернет технології під час навчання; забезпеченню поступового переходу студентів від навчальної до професійної діяльності; розвитку у студентів критичного мислення та деонтологічної компетентності.

Другим є теоретико-методологічний блок, у якому сформульовано та визначено дидактичні підходи (системний, діяльнісний, особисто-орієнтований, культурологічний, контекстний та компетентнісний) та найбільш ефективні принципи (науковості, системності

і послідовності, зв'язку теорії та практики, індивідуалізації, орієнтації на майбутню професійну діяльність та принцип гуманізації) з метою формування готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін.

Змістово-технологічний блок містить організаційно-методичні засади, зокрема зміст фахових дисциплін, методи, форми та засоби формування готовності майбутніх медичних молодших спеціалістів) й охоплює педагогічні умови формування указаної готовності: створення і моделювання предметного та соціального контексту у процесі професійної підготовки; формування деонтологічної компетентності у майбутніх молодших медичних спеціалістів; використання інноваційних інтернет технологій у процесі вивчення фахових дисциплін. Зміст розробленої моделі включає фахові дисципліни, які вивчають майбутні медичні молодші спеціалісти на старших курсах у медичних коледжах. Організаційно-методичні засади розробленої моделі містять такі *форми* навчальної роботи зі студентами, як лекції, практичні заняття, самостійну та позааудиторну роботу (науково-практичні конференції, олімпіади, волонтерство), виробничу практику, науково-дослідницьку роботу); *технології*: традиційні та інноваційні (ІКТ, технологію контекстного навчання, хмарні освітні технології) та *методи*: наочний, словесний, пошуковий, евристичний, практичний, ігровий та дослідницький. У розробленій моделі виокремлені наступні засоби навчання: наочні (макети, муляжі, підручники, фаховий інструментарій), інтернет ресурси (блоги, електронні посібники, ігрові онлайн вправи), графічні (малюнки, таблиці, кластери, ментальні карти, схеми), технічні засоби навчання: екранні (мультимедійні дошки, мультимедійні проектори, комп'ютери); аудіо та відеотехнічні (DVD-програвачі, телевізори, відеомагнітофони, комп'ютерна техніка).

Результативний блок розробленої нами моделі віддзеркалює компоненти готовності майбутніх медичних молодших спеціалістів до професійної діяльності (мотиваційний, когнітивно-діяльнісний та особистісний) та відповідні їм критерії оцінки рівнів сформованості їхньої готовності (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та деонтологічний). Також у цьому блоці висвітлюється очікуваний результат – сформована готовність майбутніх медичних молодших спеціалістів, що потребує експериментальної перевірки ефективності визначених педагогічних умов. Взаємозв'язок мети і результату свідчить про сформованість готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін за трьома рівнями: високим, середнім та низьким.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розроблена нами модель професійної підготовки майбутніх медичних молодших спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін націлена на систематизацію освітнього процесу з метою підвищення її якості та ефективності. Отже, формування готовності майбутніх медичних молодших спеціалістів до професійної діяльності у процесі вивчення фахових дисциплін реалізується шляхом дотримання педагогічних умов та побудови і впровадження в освітній процес розробленої нами моделі, у якій висвітлено взаємозв'язки всіх її складових. Ми сподіваємось, що в очікуваному результаті під час проведення педагогічного експерименту ми зможемо досягти мети у сформованій готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійної діяльності у процесі вивчення фахових дисциплін.

Джерела та література

1. Бойчук І.Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фармацевтів у коледжі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / І. Д. Бойчук; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2010. – 20 с.
2. Великий тлумачний словник української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
4. Гуменна І.Р. Підготовка майбутніх лікарів до професійної комунікації на засадах міждисциплінарної інтеграції : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Іванна Романівна Гуменна; ТНПУ ім. В.Гнатюка. – Тернопіль, 2016. – 270 с.

5. Краевский В. В., Предметное и общепредметное в образовательных стандартах / В. В. Краевский, А. В. Хуторской // Педагогика. – 2003. – № 3. – С. 3–10.
6. Ратушняк Д.Ю. Подготовка студентов медицинского колледжа к использованию информационных технологий в будущей профессиональной деятельности : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Ратушняк Денис Юрьевич; ФГБОУ ВПО. – Шуя, 2016. – 207с.
7. Сірак І.П. Формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Сірак Інна Петрівна; ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – 296 с.
8. Соснова М.А. Формування ключових компетентностей майбутніх молодших медичних спеціалістів у медичних коледжах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Соснова Мирослава Андріївна; Кіровоградська льотна академія національного авіаційного університету. – Кропивницький, 2016. – 370.
9. Соцький К.О. Формування готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійного самовдосконалення : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Соцький Кирило Олегович; Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2016. – 23 с.
10. Чернобрива Н.В. Модель подготовки будущих фельдшеров к профессиональной деятельности в процессе производственной практики / Чернобрива Н. В. / Научный взгляд. – 2017. – №. 7. – С. 66-76.

References

1. Boichuk I.D. Pedagogichni umovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh farmatsevtiv u koledzhi : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / I. D. Boichuk; Zhytomyr. derzh. un-t im. I. Franka. – Zhytomyr, 2010. – 20 s.
2. Velykyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy / Uklad. i holov. red. V. T. Busel. – K., Irpin : VTF «Perun», 2005. – 1728 s
3. Vitvytska S. S. Praktykum z pedahohiky vyshchoi shkoly: Navchalnyi posibnyk za modulno_reitynhovoioiu systemoiou navchannia dla studentiv mahistratury. – K.: Tsentri navchalnoi literatury, 2005. – 396 s.
4. Humenna I.R. Pidhotovka maibutnikh likariv do profesiinoi komunikatsii na zasadakh mizhdystsyplinarnoi intehratsii : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Ivanna Romanivna Humenna; TNPU im. V.Hnatiuka. – Ternopil, 2016. – 270 s.
5. Kraevskiy V. V., Predmetnoe i obschepredmetnoe v orazovatelnyih standartah / V. V. Kraevskiy, A. V. Hutorskoy // Pedagogika. – 2003. – # 3. – S. 3–10.
6. Ratushniak D.Iu. Podhotovka studentov medytsynskoho kolledzha k yspolzovanyiu ynformatsyonnykh tekhnolohiy v budushchei professyonalnoi deiatelnosti : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.08 / Ratushniak Denys Yurevych; FHBOU VPO. – Shuia, 2016. – 207s.
7. Sirak I.P. Formuvannia hotovnosti maibutnikh medychnykh sester do profesiinoi samorealizatsii : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Sirak Inna Petrivna; VDPU im. Mykhaila Kotsiubynskoho. – Vinnytsia, 2017. – 296 s.
8. Sosnova M.A. Formuvannia kliuchovykh kompetentnosti maibutnikh molodshykh medychnykh spetsialistiv u medychnykh koledzhakh : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Sosnova Myroslava Andriivna; Kirovohradska lotna akademiia natsionalnogo aviatsiinoho universytetu. – Kropyvnytskyi, 2016. – 370.
9. Sotskyi K.O. Formuvannia hotovnosti maibutnikh molodshykh medychnykh spetsialistiv do profesiinoho samovdoskonalennia : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Sotskyi Kyrylo Olehovych; Khmelnytskyi natsionalnyi universytet. – Khmelnytskyi, 2016. – 23 s.
10. Chornobryva N.V. Model podhotovky budushchych feldsherov k professyonalnoi deiatelnosti v protsesse proyzvodstvennoi praktyky / Chornobryva N. V. / Naukovyi ohliad. – 2017. – №. 7. – S. 66-76.

Ю. С. Илясова. МОДЕЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ МЛАДШИХ МЕДИЦИНСКИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН. *Статья посвящена проблемам моделирования профессиональной подготовки будущих младших медицинских специалистов. Недостаточность рекомендаций по вопросам моделирования профессионального медицинского образования в контексте изучения специальных дисциплин в педагогических исследованиях и их объективная потребность обусловили актуальность данной публикации. Проанализированы разные модели профессиональной подготовки студентов медицинских учебных заведений в работах отечественных и зарубежных ученых. Определена сущность понятия «модель». Предложена авторская модель профессиональной подготовки будущих младших медицинских специалистов в процессе изучения специальных дисциплин. Охарактеризованы структура и составляющие разработанной модели. Определено, что модель профессиональной подготовки будущих младших медицинских специалистов в процессе изучения специальных дисциплин состоит из целевого, теоретико-методологического, содержательно-технологического и результативного блоков. Раскрыто содержание каждого блока, необходимые педагогические условия для реализации данной модели, компоненты, критерии и уровни готовности будущих младших медицинских специалистов для профессиональной деятельности при изучении специальных дисциплин. В статье также описаны особенности практической реализации разработанной модели.*

Ключевые слова: модель, профессиональная подготовка, будущие младшие медицинские специалисты.

Yuliia Iliasova. THE MODEL OF A PROFESSIONAL TRAINING OF JUNIOR MEDICAL STAFF IN STUDYING OF PROFESSIONAL DISCIPLINES. *The article is devoted to problems, concerning the modeling of a professional training of future junior medical staff. The back of recommendations in modeling of professional*

medical education in the context of study of professional clinical disciplines in pedagogical researches and their objective need determined the actuality of this publication. The different models of training of students of medical educational institutions in researches of Ukraine and foreign scientists have been analyzed. The essence of the concept «model» is defined. An author's model of a professional training of junior medical staff in studying of professional disciplines is suggested. The structure and the model components are characterized, the matter of each component is disclosed, as well as the necessary pedagogical conditions, criteria and levels of readiness of junior medical staff for professional activity in studying the of professional disciplines are described. This model includes: the purpose, tasks, principles, methodological approaches, content, methodological support and result. The targetal, theoretical-methodological, content-technological and effective blocks in the structure of model of professional training of future junior medical staff in the process of studying professional disciplines are determined. The peculiarities of realization of this model have been described.

Keywords: model, future junior medical staff, professional training.

Стаття надійшла до редколегії 27.08.2018 р.

УДК 378.147:355.58

Неля Кибальна

*Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України (Черкаси)*

ГОТОВНІСТЬ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ НАЧАЛЬНИКІВ КАРАУЛІВ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

У статті на основі аналізу наукової літератури проаналізовано сутність поняття «готовність начальників караулів пожежно-рятувальних підрозділів до управлінської діяльності». Обґрунтовано, що готовність начальників караулів пожежно-рятувальних підрозділів до управлінської діяльності виступає у якості інтегральної особистісної якості, що виявляється у процесі діяльності та забезпечує виконання управлінських функцій, детермінованих умовами служби цивільного захисту. Встановлено, що професійна підготовка начальників караулів пожежно-рятувальних підрозділів до управлінської діяльності – це процес, спрямований на оволодіння та розвиток ними необхідних знань, умінь та навичок і професійних якостей з метою забезпечення успішної реалізації управлінських функцій в повсякденних та екстремальних умовах діяльності. Визначено структуру готовності начальників караулів до управлінської діяльності, яка охоплює мотиваційний, когнітивний, діяльнісний компоненти.

Ключові слова: готовність, управлінська діяльність, начальники караулів, пожежно-рятувальні підрозділи, професійна підготовка.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема удосконалення професійної підготовки начальників караулів пожежно-рятувальних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту (далі – ОРС ЦЗ) до управлінської діяльності є однією з найбільш актуальних як в теоретичному, так і практичному аспектах, оскільки вона має надзвичайну соціальну, професійну і суб'єктну значимість.

Існуючою літературою щодо професійної підготовки особового складу ОРС ЦЗ визначено, що для виконання завдань професійної діяльності офіцери-керівники повинні мати високий рівень управлінських компетенцій, уміти приймати самостійні та нестандартні рішення, володіти сучасним поняттєвим апаратом теорії управління та управлінської діяльності, здійснювати аналіз, планування та контроль оперативно-службової діяльності, організувати управління в різних умовах, в тому числі в умовах невизначеності. Усе це актуалізує необхідність вирішення проблеми оптимізації професійної підготовки начальників караулів, визначення основних шляхів формування їхньої готовності до управлінської діяльності в системі професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Напрямок професійної підготовки персоналу до управлінської діяльності, як показує аналіз літератури, формується в контексті широкого соціогуманітарного простору і належить до міждисциплінарних наукових